

" بسمه تعالی "

نویسنده: فاطمه طیار

کارشناس مسائل صادرات و واردات

وظایف سازمان جهانی تجارت WTO

بر اساس ماده ۳ موافقت نامه سازمان جهانی تجارت سازمان باید وظایف ذیل را انجام دهد:
۱- سازمان جهانی تجارت اجرا، مدیریت و عملکرد موافقت نامه حاضر و موافقتنامه های تجاری چند جانبه و پیشبرد هدف های آنها را تسهیل و همچنین چارچوب اجرا، مدیریت و عملکرد موافقتنامه های تجاری میان چند طرف را تهیه خواهد کرد.

۲- سازمان جهانی تجارت مجمعی برای مذاکرات میان اعضایش در خصوص روابط تجاری چند جانبه آنها راجع به مسائل مورد بحث در موافقتنامه های مذکور در ضمیمه این موافقتنامه بوجود خواهد آورد.

سازمان جهانی تجارت همچنین می تواند مجمعی برای مذاکرات بیشتر میان اعضایش در خصوص روابط تجاری چند جانبه آنها و چارچوبی را برای اجرای نتایج چنین مذاکراتی که ممکن است کنفرانس وزیران درباره آن تصمیم بگیرد، بوجود آورد.

۳- سازمان جهانی تجارت مدیریت تفاهم نامه ها راجع به قواعد و رویه های حاکم بر حل اختلافات (DSU)^۱ را بر عهده خواهد گرفت.

۴- سازمان جهانی تجارت مدیریت مکانیسم بررسی خط مشی تجاری (TPRM)^۲ را بر عهده خواهد گرفت.

۵- به منظور دستیابی به انسجام بیشتر در سیاستگذاری اقتصادی در سطح جهانی، سازمان جهانی تجارت در صورت اقتضا، با صندوق بین المللی پول و بانک بین المللی ترمیم و توسعه (بانک جهانی) و موسسات وابسته به آن، همکاری خواهد کرد.

تصمیم گیری در سازمان جهانی تجارت

ماده ۹ موافقت نامه سازمان جهانی تجارت تصریح دارد که سازمان، رویه تصمیم گیری گات یعنی اجماع را ادامه می دهد. فرض بر این است که اجماع زمانی بدست می آید که، در هنگام اتخاذ تصمیم، هیچ کشوری با تصویب آن مخالفت ننماید. هنگامی که اجماع امکان پذیر نباشد، موافقتنامه تأسیس سازمان جهانی تجارت پیشش بینی می کند که تصمیم باید با اکثریت آرا اتخاذ شود که در آن هر کشور یک رأی داشته باشد.
ماده ۹ موافقتنامه سازمان جهانی تجارت به موارد ذیل اشاره دارد:

سازمان جهانی تجارت رویه تصمیم‌گیری از طریق اجماع را که در گات ۱۹۴۷ دنبال می‌شد، همچنان ادامه خواهد داد [اگر در جلسه‌ای که تصمیم گرفته می‌شود، هیچ‌عضوی رسماً نسبت به تصمیم پیشنهادی اعتراض نکند، چنین تلقی خواهد شد که رکن ذریبط راجع به مسئله ارجاع شده جهت رسیدگی، اجماعاً تصمیم گرفته است] . جز در مواردی که بترتیب دیگری مقرر شده است، اگر نتوان از طریق اجماع تصمیمی را اتخاذ کرد، در مورد مسئله متنازع فیه با رأی‌گیری تصمیم گرفته خواهد شد. در جلسات کنفرانس وزیران و شورای عمومی، هر عضو سازمان جهانی تجارت دارای یک رأی خواهد بود. در مواردی که جوامع اروپائی حق رأی خود را اعمال می‌کنند، دارای آرائی برابر با تعداد دولت‌های عضو خود که در عین حال عضو سازمان جهانی تجارت باشند، خواهند بود. تصمیمات کنفرانس وزیران و شورای عمومی با اکثریت آرا ریخته شده اتخاذ خواهد شد، مگر اینکه در موافقتنامه حاضر یا در موافقتنامه تجاری چند جانبه مربوط به ترتیب دیگری مقرر شده باشد.

۲- کنفرانس وزیران و شورای عمومی، صلاحیت انحصاری تصویب تفاسیر

موافقتنامه حاضر و موافقتنامه‌های تجاری چند جانبه را دارند. در مورد تفسیر یک موافقتنامه تجاری چند جانبه، آنها صلاحیت خود را بر مبنای شورائی که بر کارکرد آن موافقتنامه نظارت دارد، اعمال خواهند کرد. تصمیم برای تصویب یک تفسیر با اکثریت سه چهارم اعضا اتخاذ خواهد شد.

۳- در اوضاع و احوال استثنائی، کنفرانس وزیران می‌تواند تصمیم

بگیرد تعهدی که موافقتنامه حاضر یا هر یک از موافقتنامه‌های تجاری چند جانبه بر عهده یک عضو قرار داده است لغو گردد، مشروط بر اینکه چنین تصمیمی با اکثریت سه چهارم اعضا اتخاذ شود، مگر اینکه در این بند ترتیبات دیگری مقرر شده باشد.

(الف) تقاضای لغو تعهد در خصوص موافقتنامه حاضر، جهت بررسی طبق رویه تصمیم‌گیری از طریق اجماع، تسلیم کنفرانس وزیران خواهد شد. کنفرانس وزیران مدتی را جهت بررسی درخواست مزبور تعیین خواهد کرد که حداکثر ۹۰ روز خواهد بود. اگر ظرف این مدت اجماع حاصل نشود، هر تصمیمی برای اجازه لغو تعهد با اکثریت سه چهارم اعضا اتخاذ خواهد شد.

(ب) تقاضای لغو تعهد در خصوص موافقتنامه‌های تجاری چند جانبه راجع به تجارت کالا یا خدمات یا جنبه‌های مرتبط با تجارت حقوق مالکیت معنوی یا ضامناً آنها، جهت بررسی طی مدتی که از ۹۰ روز تجاوز نخواهد کرد، بدو، و بسته به مورد، تسلیم شورای تجارت کالا، شورای تجارت خدمات یا شورای جنبه‌های مرتبط با تجارت حقوق مالکیت معنوی خواهد شد. در خاتمه این مدت، شورای مربوط گزارشی را تسلیم کنفرانس وزیران خواهد کرد.

۴- در تصمیم کنفرانس وزیران برای اجازه لغو تعهد، اوضاع و احوال استثنائی توجیه‌کننده تصمیم،

قیود و شرایط حاکم بر اجرای لغو تعهد و تاریخی که مدت لغو تعهد مزبور خاتمه خواهد یافت، توضیح داده خواهد شد. هر گونه اجازه لغو تعهد که برای مدتی بیش از یک سال باشد، حداکثر یک سال پس از چنین اجازه‌ای و پس از آن هر سال تا خاتمه مدت لغو تعهد، مورد رسیدگی کنفرانس وزیران قرار خواهد گرفت. در هر رسیدگی، کنفرانس وزیران بررسی خواهد کرد که آیا اوضاع و احوال استثنائی توجیه‌کننده لغو تعهد هنوز وجود دارد یا نه و آیا قیود و شرایط همراه با لغو تعهد رعایت شده است یا نه. کنفرانس وزیران می‌تواند براساس بررسی سالیانه نسبت به تمدید، تغییر یا ختم لغو تعهد اقدام نماید.

۵- تصمیم در چارچوب یک موافقتنامه تجاری میان چند طرف [بدون الزام عضویت همه اعضای گات]، از جمله هر گونه تصمیم راجع به تفاسیر و موارد لغو تعهد، تابع مقررات آن موافقت نامه خواهد بود.

عضویت در سازمان جهانی تجارت

بر اساس ماده ۱۲ (الحاق) موافقت نامه سازمان جهانی تجارت:

۱- هر دولت یا قلمرو گمرکی مجزایی که در اداره روابط تجاری خارجی و سایر امور پیش بینی شده در موافقت نامه سند نهایی دور اروگوئه و موافقت نامه های تجاری چند جانبه، خود مختاری کامل داشته باشد، می تواند طبق شرایطی که میان آن و سازمان جهانی تجارت مورد توافق قرار گیرد، به موافقت نامه حاضر ملحق شود. چنین الحاقی ناظر بر موافقت نامه گات و موافقت نامه های تجاری چند جانبه منضم به آن خواهد بود.

۲- تصمیمات مربوط به الحاق توسط کنفرانس وزیران اتخاذ خواهد شد. کنفرانس وزیران موافقت نامه راجع به شرایط الحاق را با اکثریت دو- سوم اعضای سازمان جهانی تجارت تصویب خواهد کرد.

۳- الحاق به موافقت نامه های تجاری میان چند طرف [بدون الزام عضویت همه اعضای گات] مشمول مقررات آن موافقت نامه خواهد بود.

خروج از سازمان جهانی تجارت

بر اساس ماده ۱۵ (خروج) موافقت نامه سازمان جهانی تجارت:

۱- هر عضوی می تواند از موافقتنامه حاضر خارج شود. چنین خروجی ناظر بر این موافقتنامه و موافقتنامه های تجاری چند جانبه خواهد بود و در صورت انقضای شش ماه پس از تاریخ وصول اطلاعات کتبی، خروج توسط مدیر کل عملی خواهد شد.

۲- خروج از یک موافقتنامه تجاری میان چند طرف [بدون الزام عضویت همه اعضا گات] مشمول مقررات آن موافقت نامه خواهد بود.

پاورقی:

۱ / Dispute Settlement Understanding (DSU)

۲ / Trade Policy Review Mechanism (TPRM)

منابع:

۱- پایگاه اینترنتی سازمان جهانی تجارت WWW.WTO.ORG

۲- WTO TRAINING PACKAGE , MODULE ۳ ,GATT: BASIC PRINCIPLES

۳- سند نهائی دور اروگوئه گات GATT - مؤسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی سال

۱۳۷۳